

Recenzja

B. ALLEN. 2002. **Moss Flora of Central America. Part 2. Encalyptaceae–Orthotrichaceae.** Monographs in Systematic Botany from the Missouri Botanical Garden. Vol. 90. 699 str., 273 ryc., 307 map zasięgowych. Opr., format 26,0 × 18,2 cm. Missouri Botanical Garden, St. Louis. Cena: USD 95,00. ISBN 0-915279-87-8; ISSN 0161-1542.

W osiem lat po opublikowaniu pierwszego tomu Flory mchów Ameryki Środkowej¹ ukazał się drugim tom tego niezwykle ważnego, a zarazem ogromnego przedsięwzięcia wydawniczego. Podobnie jak w tomie pierwszym autor skorzystał z pomocy z czterech innych badaczy przy opracowaniu kilku mniejszych taksonów, ale największe rodziny: *Pottiaceae* (32 rodzaje, 88 gatunków), *Bryaceae* (13 rodzajów i 72 gatunki) i *Orthotrichaceae* (8 rodzajów i 65 gatunków), które obejmują w Ameryce Środkowej ponad połowę wszystkich rodzajów i 2/3 gatunków w tym tomie, opracował samodzielnie. Musi to wzbudzić duży szacunek dla jego warsztatu taksonomicznego zważywszy, że rodziny te należą do najtrudniejszych pod względem taksonomicznym i nie powinno dziwić, że praca nad tym tomem trwała tak długo. Chociaż ogólny schemat edytorski pozostał ten sam, to niniejszy tom różni się bardzo na korzyść od tomu pierwszego. Najbardziej rzucającą się w oczy różnicą jest ikonografia, której brak tak bardzo dotkliwie dawał się odczuć w tomie poprzednim, a która tu wypełnia blisko połowę całej książki. Prawie każdy gatunek jest zilustrowany dobrymi rycinami kreskowymi, obrazującymi głównie liście i różne detale ich budowy, podczas gdy rzadziej przedstawione są pokroje samych roślin. Drugim elementem, który uległ zasadniczej zmianie to opisy taksonów. Są one o wiele dłuższe i bardziej wyczerpujące, a towarzyszą im znacznie obszerniejsze dyskusje taksonomiczne. Prezentują one z reguły bardzo interesujące komentarze autora na temat każdego taksonu, co nadaje tej Florze uniwersalny charakter i sprawia, że może być ona bardzo pożyteczną lekturą dla każdego briologa.

Omawiany tom obejmuje 19 pozostałych rodzin mchów szczytozarodniowych z klasy *Bryopsida*, do których należy w sumie 97 rodzajów, 306 gatunków i 3 odmiany. Ponadto znalazło się tu uzupełnienie do rodziny *Dicranaceae*, do której autor zaliczył dwa rodzaje, *Rhamphidium* i *Amphidium*, których pozycja systematyczna jest dyskusyjna. W Ameryce Środkowej występują jeszcze dwa gatunki, *Racomitrium lanuginosum* i *Chenia leptophylla*, które zostały odkryte już po oddaniu tomu do druku i nie zostały tu opisane. Zaprezentowane koncepcje taksonomiczne są poprawne i odpowiadają aktualnie akceptowanym ujęciom prezentowanym w rozmaitych rewizjach i monografiach. Niekiedy jednak są one trudne do przyjęcia, np. uznanie południowego gatunku *Conostomum pentastichum* za tożsamy z holarktycznym *C. tetragonum*. Trudno także zgodzić się z uznaniem środkowoamerykańskich okazów *Schistidium* za *S. apocarpum*, które być może reprezentują wybitny gatunek *S. trichodon*. W sumie w tomie tym jest sporo nowości taksonomicznych i składają się na nie opisanie pięciu nowych gatunków, zmiana statusu taksonomicznego kolejnych dziesięciu taksonów oraz szereg nowych synonymizacji.

Informacje o ogólnym rozmieszczeniu geograficznym są generalnie poprawne, chociaż czasami niekompletne. Na przykład autor nie podaje informacji o występowaniu *Racomitrium crispipilum* i *R. subsecundum* w tropikalnej Afryce, a zarazem błędnie wymienia pierwszy z tych gatunków z południowej części Ameryki Południowej. Brak jest również danych o występowaniu szeregu gatunków na Antarktydzie, np. *Pohlia wahlenbergii*, *Bryum palleescens*, *B. dichotomum* czy *Bryoerythrophyllum recurvirostrum*. Są to jednak uchybienia drobne, w żadnym stopniu nie obniżające wysokiego standardu naukowego tego dzieła, które jest prawdziwą kopalnią wiedzy na temat mchów i którego znaczenie daleko wykracza poza obszar Ameryki Środkowej. Książka prezentuje się nienagannie od strony edytorskiej. Zdarzają się oczywiście pomyłki, np. błędne podpisy pod rycinami 177 i 178 polegające na zamianie *Rhizogonium* na *Rhizomnium*, ale są one nie do uniknięcia w tak ogromnym dziele. Autorowi należy tylko pogratulować tej wspaniałej Flory i życzyć jak najszybszego jej ukończenia. – RYSZARD OCHYRA, ul. Gołaśka 15/25, PL-30-619 Kraków, Polska.

¹ Patrz recenzja R. Ochryra, *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 10: 12 (2003).